

שיחות על פרשיות השבוע מספר **אמונה בחרתי** ח"ב שי"ל בשנת תשע"ט
שנאמרו ונשמעו מפי מורנו הגה"צ רבי אהרן קאהן זצוק"ל אב"ד דברי אמונה
להערות: ab2372941@gmail.com
כל הזכויות שמורות למערכת אמונה בחרתי

פסח שני

עבדו את ה' בשמחה

(תהלים ק ב)

יבאר מעלת יום פסח שני שבו תרעין נפתחין ויעורר לקבל ביום זה לעבוד את
השי"ת מתוך שמחה וחיות

שטימא את עצמו והוא רק לעצמו. או
לדורותיכם, שמחמת רוב עוונות הוא
מביא באפס מה פגם להצדיק".

מבדיל להתבונן על אלו 'עבירות' ועל
איזוהי 'טומאה' הרה"ק
העבודת ישראל זי"ע מדבר - 'אינו יכול
לומר ברוך אתה כאשר ידבר איש אל
רעהו פנים בפנים'. היינו, מדובר באחד
שאומר את הברכה מילה במילה בכוונת
פירוש המילות, ורק כאשר אומר תיבת
'אתה' הוא אינו מרגיש שהקב"ה עומד
כנגדו והוא יכול לדבר עמו בלשון נוכח
כדבר איש אל רעהו. האדם הלזה,
אליביה דה'אוהב ישראל' צריך תיקון
בפסח שני.

אכן, למדרגה זו צריך האדם להגיע,
שבאמרו 'ברוך אתה ה'', יכוון

'בדרך רחוקה' - שלא היה יכול
לדבר עם השי"ת בלשון נוכח

פסח שני הינו יום נשגב עד למאוד,
וכדאי מאוד אשר לכל הפחות
תדעו ותשמעו קצת מהמעלות הגדולות
שאפשר להשיג ולזכות ביום זה.

בספה"ק עבודת ישראל (לפסח שני)
פתח לן פיתחא במעלת
קדושת היום, בכתבו לפרש מקראי
הקודש של מצות פסח שני, וז"ל הק':
"בפרשת בהעלותך (במדבר ט ט-י) וידבר
ה' אל משה כו' איש איש כי יהיה טמא
לנפש. רצונו לומר מי שטימא את עצמו
בעבירות ולא היה יכול להמשיך עליו
הקדושה מפסח ראשון, או בדרך
רחוקה, שהיה רחוק מהשי"ת ואינו יכול
לומר ברוך אתה כאשר ידבר איש אל
רעהו פנים בפנים, לכם, רצה לומר,

ובאמת שבאופן כזה - להרגיש שהוא עומד נוכח פני ה' - צריך האדם להיות בכל עת ורגע, וכמו שכתב הרמ"א (אור"ח סי' א ס"א, ומקורו ממורה נבוכים, ח"ג פ' נ"ב) וז"ל: "שויתי ה' לנגדי תמיד (תהלים טז ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו שנאמר: אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' (ירמיה כג כד), מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד", עכ"ל הרמ"א.

אכן זאת היא 'מעלת הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים', להרגיש תמיד 'שהמלך הגדול הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו', ולא כל מוחא סביל

- וכן ירגיש בלבו - שהוא עומד נוכח פני ה' והוא מדבר עמו, ממש כאשר ידבר אל רעהו. וכן באמרו 'אתה הוא עד שלא נברא העולם' וכו', וכיוצא בזה, 'שתדל להרבות ההרגשה והכוונה ויכווין כאילו מדבר פנים אל פנים.

ולך נא ראה מה שכתב הרשב"א (נדפס בעין יעקב ברכות מ:) לבאר תיבת אתה שנתקנה במטבע הברכות, שהוא כדי לחזק בלב האדם מציאות השי"ת עד כדי כך שהוא מדבר עמו בלשון נוכח, כאילו הוא רואהו, ותיקנו לומר בהמשל בלשון נסתר 'אשר קדשנו' וכו', כדי שלא תשתבש דעת האדם ע"י אומרו 'אתה' בלשון נוכח, להגשים מציאותו יתברך לעשותו חלילה ככל נברא, וע"כ יקנו להמשיך בלשון נסתר. עכ"ד. חזינן שאכן מוטל על האדם להגיע להרגשה חזקה בעת אמרו 'אתה' להרגיש בלבו שהוא מדבר באופן של נוכח אל השי"ת, עד כדי כך שיהיה חשש שיבא להגשמה ולכן צריך להמשיך בלשון נסתר קצת.

♦ ♦ ♦ אמונים אשר נאספו ♦ ♦ ♦

קעט. וז"ל: ואמנם יש טעם נגלה וגדול התועלת במה שתקנו נוסח הברכה כן, ר"ל בנגלה ובנסתר, שכבר ידעת שב' יסודות עצומות יש ועליהן נבנה הכל, האחד לדעת שהוא יתברך מחויב המציאות ושאין ספק בזה כלל כמו שנתבאר ונתפרסם המופת עליו בביאור רב, והשני שאין אמתתו יתברך מושגת כי אם לעצמו יתברך לבד, והוא במציאותו נגלה, ובאמת מהותו נסתר ונעלם מן הכל. וכדי לקבוע שני הפנות האלה בנפשותינו, על כן קבעו נוסח הברכות בנגלה ובנסתר, "ברוך אתה" כמדבר עם מי שהוא נמצא מפורסם אצלו עד שהוא מדבר פנים אל פנים, וכדי שלא תשתבש המחשבה שהוא יתברך נמצא כמציאות שאר הנמצאים, ושיש יחס בין מציאותו למציאותם, קבעו לומר מיד "אשר קדשנו במצותיו" לקבוע בנפשותינו שאף על פי שהוא נמצא מפורסם, מהות מציאותו נסתר ונעלם, שאי אפשר לדבר בו רק בנסתר ברוך הוא".

דא, ואין זה שוה לכל דרגין, אבל עכ"פ בעת אמרו 'אתה' במטבע הברכות, יעזור את הרגשת לבו שהוא מדבר כעת אל ה' יתברך באופן של נוכח, כאשר ידבר איש אל רעהו.

עוד 'טומאה' שמדבר עליה העבודת ישראל - 'לכ"ם, שטימא את עצמו והוא רק לעצמו'. היינו שהוא חי רק לעצמו ומכוון רק על עצמו. אין דברי העבודת ישראל מכוונים כלפי המאנה את חבירו חלילה, או שחושב מחסרונות חבירו ואינו רואה את מעלותיו - היפך מדברי הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע (בתפלתו): "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם". האדם הלזה אשר תמיד רואה את חסרונות חבירו, הא למה זה דומה, לזבוב אשר דרכו לבא אצל האדם במקומות הלכלוך, ולא במקומות הנקיים, כן הוא תמיד תופס את החסרונות של חבירו, ולא את מעלותיו. לכל אחד מאתנו יש חסרונות, אבל עלינו להסתכל רק על המעלות.

אכן בעל עבודת ישראל מדבר על דרגה גבוהה יותר, שהוא חי לעצמו ואינו מכוון רק לעצמו. הוא אינו שם את עיניו ולבו על צורך אחרים. זהו אליביה דהעבודת ישראל כבר 'טמא' שצריך לחזור ולעשות את הפסח שני.

ובדרך קצרה ביאור הפסוק לפי העבודת ישראל: 'כי יהיה

טמא לנפש', כמשמעו וכפשוטו כדבריו הקדושים שטימא א"ע בעבירות. 'או בדרך רחוקה', זה כבר מדריגה יותר גבוהה: שלא היה יכול לומר 'אתה' בלשון נוכח. 'לכ"ם', זה מדריגה עוד גדולה שטימא שלא היה מחשבתו ובקשתו שיהיה טוב לכלל ישראל, וכמטבע שטבעו חכמים את נוסח התפלה להתפלל בנוסח של רבים השיבנו' אבינו', סלח לנו', ראה נא בעניינו', ברוך עלינו', השיבה שופטינו', כל ברכות שמו"ע הם בקשות על כל כלל ישראל, 'וטוב יהיה בעיניך לברכנו ולברך את כל עמך ישראל'. אבל הוא היה בבחינת לכ"ם, שהיה רק לעצמו, וחשב רק על עצמו ועל טובתו, ולא שם את לבו לטובת הכלל.

מאן דבעי למחמא למטרוניא

וממשיך העבודת ישראל לבאר דרך התיקון על הנ"ל: "ועשה פסח לה' בחודש השני בארבעה עשר יום לחודש בין הערבים יעשו אותו וכו'. רצה לומר, שימשוך עתה הקדושה עליו על ידי תשובה, כמו שמבואר בזוה"ק (ח"ג קנג). האי יומא כרוזא כריז מאן דבעי למחמא למטרוניא יחמי ומהאי יומא עוד שבעא יומין תרעין פתיחין".

אומרת התורה הקדושה למי שהיה טמא ובדרך רחוקה, כי עדיין אינו מאוחר, וימשוך עתה הקדושה, 'מאן דבעי למחמא למטרוניא יחמי', עצה פשוטה מייעץ לן הזוהר הק', לא

שלוחם אל היצר להתקרב אל השי"ת, והיום יש תרעין פתחין, ע"כ כדאי מאוד לנצל את יום נשגב זה.

צריכים ללכת למירון, למעזיבוש... בכל מקום שהוא אפשר להמשיך קדושה עליונה בימים אלו.

והי ביהם - לעשות את המצות מתוך חיות והתחדשות
והיאך ממלאים היום, זאת בוודאי ע"י קבלות טובות והתחזקות בענינים שבקדושה, אשר בזכות האתערותא דלתתא שיעשה האדם, כנגד זה ימשיך על עצמו מאוצר המלך הפתוחים כעת.

'מאן דבעי' - אפילו היהודי הפשוט שרוצה שייכות עם השכינה, יכול להמשיך זאת בימי ההוד, בכל ימי הוד יש תרעין פתחין, והם ימים נעלים ביותר, וכידוע שיש מן הצדיקים שנהגו שלא לומר תחנון בימים אלו.

וההתחלה של ימים נעלים אלו הוא ביום פסח שני, שאז יוצא

ונייחד את הדיבור בענין נחוץ מאוד כעבודת השי"ת, שנוכל בס"ד ובזכות יום מסוגל זה להתחזק בענין זה, וע"י זה להמשיך על עצמינו אוצרות של שפע קודש. והוא מה שכתב השל"ה הק' (שער האותיות אר"ז - זריזות) לפרש הכתוב (ויקרא יח ה) ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם. ופירש שכוונת הכתוב, שיקיים האדם את מצות ה' באופן של 'וחי בהם', היינו בחיות ובזריזות, ולא בעצלתיים, שכאשר יש באדם רוח עצלות אזי כאילו אבריו מתים, מבלי היות בהם רוח חיות וזריזות. עוד הביא מה שפירש רש"י במסכת ברכות (נא.) על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה, ואחד מהן הוא 'חי', ופירש: "חי, פרישק"א בלע"ז" (בגירסא דידן: "בלע"ז פריש"ק"), וכוונתו, שהוא טרי ולא הופג טעמו. וכן הוא פירוש הכתוב 'וחי בהם', כי את התורה הקדושה על האדם לקיים

הכרוז, ואפשר לזכות ביום זה ביותר, בכל עניני התורה והעבודה. הלא הלב של כל אחד בוער לתשובה, הלב בוער להתקרב אל השי"ת, מתפללים השיבנו אבינו לתורתך, כ"א רוצה שיהיה לו שייכות עם התורה הקדושה, שייכות אל עבודת השי"ת, והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. וכעת יש לנו הזדמנות נפלאה, הא למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שפתחו את ארמונו ואוצר מלכותו, וכ"א יכול לקחת כל מה שרוצה, בוודאי שכל אחד שיש לו מעט שכל בקדקודו יזדרז וימהר עצמו לחטוף כמה שיוכל מאוצר גנזי המלך. על אחת כמה וכמה, כאשר תרעין דאוצר מלך מלכי המלכים פתוחין, בוודאי שכאו"א ימהר ויזרו עצמו לחטוף כמה שיוכל מאוצר של יראת שמים ועבודת השי"ת. הלא כ"א מתפלל כ"כ הרבה תפלות על עניני רוחניות שקשים אצלו, וכ"א יודע במעמקי נפשו כמה שעובד וכמה

אמונה פסח שני בחרתי רעא

באופן של 'וחי בהם' בהתחדשות - מיט א פרישקייט^{פפ}.

ממה שהביא הרה"ק רבי צדיק הכהן מלובלין זי"ע בספרו פרי צדיק (מאמרי סיון אות ד) בשם מרן הבע"ל שם טוב זי"ע "שהיה מקנא חוזק ההתעוררות בימי הנעורים בהכנסו לשערי החסידות". והוא מבהיל, שמרן הבעש"ט הק' זי"ע, עם נוראות השגותיו, וגודל מדרגותיו, עכ"ז היה משתוקק להתעוררות והתלהבות שהיה לו בימי הנעורים, בתחילת היכנסו לשערי החסידות.

וידוע ג"כ מה שאמר הוא זי"ע (הובא בספרה"ק דג"ל מחנה אפרים, פרשת עקב, ד"ה והיה), לפרש מאמר דהמע"ה (תהלים עא ט) אל תשליכני לעת זקנה, פירוש, שמבקש מהשי"ת שהרוחניות לא תתיישן אצלו, אלא שיהיה תמיד בהתחדשות בעבודת השי"ת, וביאר שם הענין, כי דבר ישן וזקן אין לאדם בו תענוג וחיות כאשר יש לו בדבר שיש לו בו התחדשות^{קפא}.

ויעד"ז כתב בשפת אמת (אחרי תרנ"ט) בדרשת רז"ל (יומא פה:) על פסוק זה שדרשו וחי בהם ולא שימות בהם, וזל"ק: עוד פי' וחי בהם ולא שימות בהם כי האדם צריך לעשות המצוה שיתדבק כולו באור המצוה להיות נשאר אצלו רשימת המצוה קבוע. חי הוא כמו מים חיים. שדבוק במקורו ולא יתבטל לעולם. ולא שימות בהם כי העושה בקרירות והוא רק לשעה ונפסק אח"כ ממנו נק' מיתה. וז"ש רש"י ללכת בהם עשם עיקר כנ"ל, עכ"ל הק'.

וידוע מה שדרשו צדיקים זי"ע מאמר רז"ל (מכילתא בא פ"ט) מצוה הבא לידיך אל תחמיצנה, שלא יעשה האדם את המצות מתוך חמיצות, מתוך רוח שפלה ונמוכה, אלא מתוך התחדשות ושמחה של מצוה.

אמונים אשר נאספו

קפ. וז"ל: "ויש לפרש מ"ש הכתוב אשר יעשה אותם וחי פי' בענין לנפש חיה הנ"ל שר"ל שיעשה המצות בחיות ובזריזות ולא בעצלתיים, כשיש באדם רוח עצלות ועצבות שהוא כח החצונים מכביד כל אבריו של האדם באופן שאין כח באבריו לקום ממטתו לעמוד לתורה ולתפלה, וכן בשאר המצות, אז אבריו כאלו מתים, אבל יעשה אותם האדם ויגבור כארי על ידי דביקותו בה' אלקים חיים, ואז וחי בהם. וגם כן קרוב לענין שפירש"י במסכת ברכות על הדברים הנאמרים בכוס של ברכה וא' מהן חי פירש"י פרישק"א בלע"ז שהוא בריא ולא הופג טעמו, והכל ענין אחד".

קפא. זה לשון הדגמ"א: "ומי שהוא מאמין בה' יכול להתפלל בכל יום כי אם הוא מאמין שה' הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית הוא בכל יום בריה חדשה וכל העולמות הם בראים חדשים וצריך להתפלל וליתן שבח והודיה למי שברא הכל וגם ברא אותו ולהתפלל על נפשו ונפש אשתו ובניו ועל פרנסתו וכל טוב, ואם אינו מאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית התפלה והמצוות נעשין אצלו כדבר ישן ורגיל ונמאס אצלו לדבר דברים אחדים בכל יום

חיות והתלהבות, אזי מרחיק את עצמו עי"ז מן העבירה, כי כל חמימות שהאדם משקיע בתורה ועבודה, זה נוטל ממנו החמימות לעבירה.

עוד מובא (שם עמ' תצ"ד) על הרה"ק הנ"ל זי"ע שהוכיח פעם את חסידיו שאין להם חמימות והתלהבות לתורה ומצות כראוי, ואמר להם: הלא תראו למים, שהוא מקור הטהרה, וכל טומאה שבעולם, אף היותר חמורה, במים יובא וטהר, אך זה רק בעת שהמים אינם נקפאים, ואם הם נקפאים לא די שאין יכולים לטבול בהם להעביר הטומאה, אף יכולים להיחפך למקור הטומאה רח"ל, והראיה שיכולים לחצוב דמות פסל רח"ל, והרי תראו מה הקרירות גורמת, שמים שהוא מקור הטהרה כשנקפאים נהפכים המה למקור הטומאה רח"ל. ולכן תראו שיהיה לכם חמימות והתלהבות לתורה ומצות.

ועי' השמחה בעבודת השי"ת מגיעים לכל המדרגות והמעלות דקדושה, וכמבואר בדברי רז"ל כי ישעיה הנביא הגיע אל מעלה גדולה בנבואה, בזכות שהיה מיוחד בעבודת השי"ת מתוך שמחה וחיות, וכמו

מגילת עבודת השי"ת מתוך חיות ושמחה - להינצל מחמימות עבירה ולהתעלות לרום המעלה

ואם מרגיל האדם את עצמו לעבוד את השי"ת מתוך התחדשות וחיות, אזי אפילו הוא נופל חלילה עדי המדרגה הנמוכה ביותר, ע"י הפרישקייט שהוא מורגל בו בעבודת השי"ת, עי"ז "קריכט מען ארויס פון די גרעסטע טומאה", וכמאמר הרה"ק רבי אהרן מקארלין זי"ע (בית אהרן, ליקוטים קמו) "מיט איין שטיקל פרישקייט, קאן מען אלץ אריבער גיין". פון די גרעסטע עבירות שבאים חלילה לפני האדם, פון די גרעסטע יצר הרע, ע"י פרישקייט בעבודת השי"ת יוצאים מהם, ומכל הטומאות הנוראות.

וזהו גם הקדמת תרופה למכה, שלא יבא האדם לידי נפילה ועוון כלל, ולהיפך, אם חלילה הוא רגיל לעבוד את השי"ת בקרירות, אזי מסוגל חלילה לבא לידי עבירה, וכמו שאמר הרה"ק מרוזין זי"ע (עירן קדישין, עמ' תקל"ג): "יהודי שיש בו קרירות למצוה, יש בו חמימות לדבר עבירה". ה' ישמרנו. אכן כאשר האדם עובד את השי"ת מתוך

אמונים אשר נאספו

יום, וזהו שאמר א"ז זללה"ה על פסוק (תהלים עא ט) אל תשליכני לעת זקנה פירוש שיוקין הדבר אצלו כי כמו הזקנה גורם חלישות בכל אברי האדם מחמת שתש כוחותיו ולחלוcho ומריצות הדמים המחיה את האדם כמו כן ברוחניות שדבר ישן וזקן אין לו בו תענוג וחיות גדול ולא דבר חדש, וזהו (פסיקתא זוטא ואתחננו ו), בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כי (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך פירוש כי על ידי שחדשים לבקרים היינו שאתה מחדש בכל יום מעשה בראשית ועל ידי זה רבה אמונתך נמצא עיקר כל התפלה והמצוה היא האמונה עי"ש.

ע"י שמחה של מצוה ניצל מן
הקטרוגים וזוכה לשכר מרובה בהאי
עלמא

וגדולת מעלת השמחה של מצוה
לבטל קטרוגים מראש
האדם, וכידוע המעשה של הרה"ק בעל
בת עין ז"ע שהזמינו אחד לברית,
ושאלו אם יעשה סעודה, ואמר לו שלא
יעשה כיון שאין לו ממון לסעודה, ואמר
הרה"ק ז"ע כי אינו רוצה לילך לברית
שאין עושים בו סעודה, וכיאר
התעקשותו בדבר, בבארו גודל מעלת
הסעודה בעת הברית, שזוהי תשובה
טובה למקטריגים המקטרגים על עוונות
בני ישראל, אכן כאשר האדם בעת קיימו
את המצוה הוא עורך סעודה, אזי רואים
המקטריגים שעל אף שהאדם חוטא
לפעמים, מ"מ אין זה בפנימיות לבבו,
כי בעומק נפשו הוא רוצה לעבוד את
השי"ת ולקיים מצותיו, והראיה, שכאשר
הוא מקיים מצוה הוא עושה סעודה
מתוך שמחתו כי גדלה על זכייתו לקיים
המצוה, ולא כן בעשותו ר"ל העבירה,
שאין יהודי עורך סעודת שמחה בעת
הכשלו בדבר עבירה. נמצא שכאשר

שאמרו בתנא דבי אליהו (רבה טז ו): "מה
נשתנה ישעיהו בן אמוץ מכל הנביאים,
שהוא היה מתנבא כל הטובות וכל
הנחמות לישראל יותר מכל הנביאים,
מפני שהוא היה מקבל עליו עול מלכות
שמים בשמחה יותר משאר כל
הנביאים".

וכן ידוע מה שאמר מרן האר"י הקדוש
ז"ע על עצמו, שכל השגותיו
הנוראות והנשגבות שהשיג, שנפתחו לו
שערי חכמה ורוח הקודש, כל זאת היה
בשכר שהיה שמח בעשותו כל מצוה
בשמחה גדולה לאין תכלית קפב.

וכן אמר הוא ז"ע להורות הדרך להגיע
למדריגות והשגות כמובא בשער
הכוונות (דרושי ברכת השחר) בזה הלשון:
"אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה
בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את
רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו
בעצבות עבודתו נמאסת לפניו, וכמעט
שעיקר המעלה והשלמות והשגת רוח
הקודש תלויה בדבר זה, בין בעת תפלתו
ובין כשעושה איזה מצוה משאר
המצוות" קפג.

אמונים אשר נאספו

קפב. ז"ל החרדים (הקדמה למצוות או"ד): "ולפי רוב השמחה יגדל שכרו, וכן גילה הרב החסיד
המקובל מהר"י אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי חכמה ורוח הקודש,
בשכר שהיה שמח בעשות כל מצוה, שמחה גדולה לאין תכלית. ואמר (האר"י הק' ז"ל) דהיינו
דכתיב (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לב מרוב כל, פירוש
מרוב כל, מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות. (וכ"כ השל"ה הק',
שער האותיות, תשוקה).

קפג. ובמקום אחר (בהקדמת שער המצוות) נכתב בלשון הבטחה שאם יתמיד אדם בכך "אין ספק
שישרה עליו רוח הקודש".

יהודי מקיים מצוה עם שמחה וחיות, בעל חתם סופר זי"ע (בדרשותיו ח"ג ב.) אזי מבטל כל המקטריגים מעל ראשו קפד.
 ויעוד ידוע מפי ספרים וסופרים בסגולת השמחה של מצוה, כי הגם דקי"ל (קידושין לט:) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, מ"מ על קיום מצוה בשמחה ובחיות דקדושה, ע"ז שפיר מקבלים שכר בהאי עלמא. וכאשר הביא מרן

בצל חתם סופר זי"ע (בדרשותיו ח"ג ב.) ראייה לדבר, ממה שנאמר (דברים כח מז) בטעם עונשי התוכחות שהם "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", והיינו שכל עונשי התוכחות באים משום שלא קיים האדם את המצוות בשמחה, והנה עונשי התוכחות הם בעלמא הדין, ונמצא שלהיפך כאשר האדם עובד את השי"ת מתוך שמחה

♦ ♦ ♦ אמונים אשר נאספו ♦ ♦ ♦

קפד. סיפור זה מובא בסיפורים ומאמרים יקרים (עמ' יג) באו"א קצת: פ"א היה הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע באיזה מקום ביחד עם הרה"ק ר' אברהם דוב מאוורויטש צוק"ל בעהמ"ח ספר בת עין עה"ת. ובא אדם, ובקש אותם להיותם אצלו על ברית מילה, וכיבד את המגיד להיות סנדק, ואמר אליו המגיד כי ילך אצלו רק בתנאי שיעשה סעודה, אמר לו האיש הנ"ל כי אין בכחו לעשות סעודה כי איש עני הוא ואין ידו משגת כי הוא מושכר אצל אחרים ולוקח שכירות בכל שבוע רק חמשה זהובים (חמשה ושבעים קאפיק'ס) וזהו כל פרנסתו, והחמשה זהובים משבוע זה כבר קיבל אותם בשלימות. אמר לו המגיד שילוח אצל הבעה"ב שלו חמשה זהובים באופן שינכה לו בכל שבוע מעט מהשכירות שלו וכן עשה, והמגיד נתן מכספו ג"כ איזה סכום ממון ועשו סעודת ברית מילה. ואמר המגיד מפני מה חרדתי את כל החרדה הזאת והקפדתי דייקא לעשות סעודה, כי הס"מ הרה"ת משמו הוא ס'עודת מצוה א"ן לעשות, גם ס'עודת מסכת א"ן לעשות. גם ס'עודת מילה א"ן לעשות. ודבר זה פעל כבר בעוה"ר כי סעודת מסכת אין לעשות. היינו שביטל סעודת סיום מסכת, והוא רוצה לפעול גם את זאת ח"ו כי סעודת מילה אין לעשות. אמנם על דבר זה בעזה"ת אנקר אותו שתי עיניו ולא אניחנו לפעול את זאת. ואמר אז הרה"ק מאוורויטש הנ"ל כי בדבר זה נצח המלאך מיכאל את הס"מ נצחון גדול. כי הס"מ התפאר לפניו כי הוא מצליח בעתים הללו ר"ל. כי הוא מפתה לב"א שיעשו עבירות ר"ל ושומעים לדבריו. אמר לו המלאך מיכאל אתה משטה את עצמך. כי אעפ"י שאתה מנצח את אחד מב"י ומפתהו לעשות עבירה ח"ו. אעפ"כ הוא עושה העבירה שלו ברצונו ולא בשמחה ח"ו. והעד הנאמן לזה האם שמעת מעולם כי מי שעשה ח"ו עבירה כי אחר משיחו העבירה יקבץ מרעים וחברים ויעשה להם סעודה וישמח במה שעשה עבירה ח"ו, לא נשמע כזאת מעולם. ואם אחד מב"י עושה איזה מצוה כמו ברית מילה וכדומה אז אחר עשוהו המצוה הוא מקבץ חברים וידידים ועושה להם סעודה ומשמה א"ע במה שעשה המצוה. מזה נראה כי אם אחד מב"י עשה עבירה ח"ו לא עשה אותה מרצונו ומדעתו בלב שלם. ואם עושה איזה מצוה עושה אותה בלב שלם ובנפש חפצה".

ובדאי ענינא מספרים שפעם אחת איקלע צרה בבית יהודי, ובא לשפוך צרתו לפני הרה"ק ר"ר זושא מאנאפולי זי"ע, ומיד כששמע זאת, נטל הרה"ק את ידיו לסעודה, ואמר: כתוב (שמות כד יא) ויחוו את האלקים ויאכלו וישתו, והפירוש הוא שאם רואים מרת הדין מתוחה, שהיא שם אלקים, ויאכלו וישתו, עושים סעודת מצווה בשירות ותשבחות בהתלהבות, ועי"ז זוכים למדת הרחמים ולישועות טובות ונפלאות.

וחיות אזי ראוי הוא לכל הברכות הנאמרות שם בתחילה בשכר קיום המצות, ואף בהאי עלמא קפא.

ויעוד מצינו בגודל שכר העושה את המצוה מתוך שמחה וחיות, והוא מה שכתב בעל ארחות צדיקים (שער השמחה, ד"ה לכן): "כל העושה המצות בשמחה, יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצות עליו למשא". אלף פעמים יותר, נורא נוראות.

וממוצא דברי החת"ס דלעיל שמענו ג"כ חומר ענין העבודה בלא שמחה וחיות, שעל זה לבד מגיעים כל העונשים החמורים שנאמרו שם, כאילו עבר על כל התורה ומצותיה, וכפי שנאמר שם (טו) בתחילת הקללות "והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך לשמר לעשות את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך", וכאמור לעיל היינו כאשר אינו עובד את ה' בשמחה ובטוב לבב.

ויעד"ן איתא מהרה"ק רמ"מ מוויטעפסק זי"ע (פרי הארץ, מכתב כב) על מאמרם ז"ל (חגיגה כז.) פושעי ישראל מלאים מצות כרימון, ותמוה, דאם הם מלאים מצות אם כן מדוע הם נקראים פושעים. וביאר הרה"ק זי"ע כי אינם שמחים ונהנים מן המצות, ואינם מקיימים אותם עם פרישקייט וחיות, ולכן הם פושעי ישראל קפא. והוא נורא ומבהיל, שבחסרון השמחה של מצוה לבד יקרא פושע ישראל, אף אם מלא מצות כרימון.

יש לקיים המצות מתוך השתוקקות שבאלו הכי אינן משפיעות על האדם וגם שהמצות הם דורון מן המלך

ורעיון נפלא בביאור חשיבות קיום המצוה מתוך חיות והשתוקקות, איתא מהרה"ק בעל בית אברהם זי"ע (תולדות, ד"ה ויהי, סוכות, ועוד), משל למה הדבר דומה, לאכילת האדם, שכאשר הוא אוכל והוא שבע, אזי אין האוכל משפיע עליו כלום, משא"כ

♦ ♦ ♦ אמונים אשר נאספו ♦ ♦ ♦

קפא. וז"ל: "וי"ל כי עיקר שכר בהאי עלמא ליכא, ואין שכר בעולם הזה כי אם שכר שמחת המצוה וחיבתה, וכדכתיב (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת ה' אלקיך בשמחה ובטוב לב מרוב כל וגו', שמע מינה דההיפך בהיפוך". עי"ש.

ועי' עוד מה שכתב בתורת משה (פנחס קל"ב ב' ד"ה ביום): "ידוע ששמחה שאדם שמח בעשיית המצוה הוא יותר ממצוה גופה, ויש שכר על השמחה יותר משכר של מצוה עצמה". ועי' גם בדרשותיו לשבת שובה (ח"א כג עמו' ד ד"ה פרק).

קפו. וז"ל: "הנה אהובי הלא ידע אינש בנפשיה למה יחפצו בגדולות, במה זכה בהם, ודאי מהראוי לומר מתי אגיע למעשה אבותי, ואפ"ה יהיה שמח מאוד בעסק עבודתו של עכשיו, ובשמחה של מצוה זו יזכה לגדולה ממנה, ואם יאמר ה' תורה והי מצוה שאין לו כלום, זה אינו, והלא פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, אבל אינו שמח ונהנה ממנו, משא"כ כשישמח במעשיו יהי כבוד ה' לעולם, והנה יש לאלוקא מלין בעסק זה, תורה וחכמה עד אין חקר, אבל כללא דמילתא האמונה, והמאמין יחוש מעשהו".

הרי זה כאילו מקבל מתנה מהשי"ת, שמזכהו לקיים את המצוה. כל דבר תורה, תפלה, הריהו דורון מהקב"ה. וא"כ צריכים לקיים המצוה כנותן מתנה, ואם לא מקבלים אותו כמתנה, אזי נחשב קיום המצוה כבזיון וכזלזול בחשיבות המתנה חלילה.

וכן שמענו ממעשי הצדיקים זי"ע שכאשר הזדמן מצוה לידיהם, היה זה אצלם כיו"ט וחג ממש, לגדל השמחה במה שזכו לקיים את המצוה, ואף במצות אשר רגילות בעיני העולם לראותן כמצות קלות, ששו ושמחו בהם גדולי וקדושי ישראל כמוצא שלל רב.

וכאשר מסופר על מרן בעל הפני חיים זצ"ל שנסע פעם עם

כאשר הוא אוכל והוא רעב, אזי אפילו אכילה מועטת משפעת עליו הרבה, וכן ידוע מהרופאים, שאינו נכון לאכול הארוחה על השובע, כי אם כאשר הוא רעב, שאז הארוחה משפעת על האדם כפי הנדרש לו. וכן הוא בקיום המצות, שכאשר האדם מקיים מצות בלי תיאבון והשתוקקות, עם ישנות, בלי חיות, אזי אין המצות משפיעות עליו כלל, משא"כ כאשר מקיים את המצות מתוך השתוקקות וחיות בלא ישנות, אזי מקבל רב טוב מן המצוה ^{קפ}.

ועוד בביאור ענין השמחה הנדרשת בעת קיום המצות, הוא עפ"י מה שכתב בחרדים (הקדמה למצות אות ד'): ד"כל מצוה ומצוה שתזדמן לו דורנא הוא דשדיר ליה קודשא בריך הוא", והיינו, כי כל מצוה שהאדם זוכה לקיים

אמונים אשר נאספו

קפז. ז"ל (פרשת תולדות): "והעצה אז בדומה לאכילה שאם כי יאכל כל טוב אך בלי תאבון אין האוכל משפיע עליו אותה בריאות והיות כמו מי שאוכל בתאבון אפי' אכילה פשוטה לחם ודג מלוח כמ' כ בעבודתו ית' העיקר הוא התשוקה והשמחה והוא ענין ת' עלמין דכסופין נגד ד' מאות איש דעשו".

וז"ל (סוכות): "ועוד גרוע מזה שהוא נוטל מאיש יהודי את התשוקה ורעותא דלבה מעבודתו ית' וכמו באכילה לכשיאכל אדם כל טוב בלי תאבון אין האוכל נותן בו אותה החיות והבריאות בדומה למה שיתן לו כשיאכל אפי' פת שחור ודג מלוח אם זה לתאבון כן בעבודתו ית' העיקר הוא התשוקה והשמחה והוא ענין ת' עלמין דכסופין נגד ד' מאות איש רעשו וזהו ויעקב נסע סוכתה חג".

ובענין זה, מתאמרא משמיה דהרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, שאמר דכמו שהאדם רעב מאד אז אכילתו בתאוה להחיות את גופו, כן צריך לעשות המצות בשמחה להחיות את נשמתו, אף אם האדם שפל בעיניו, מכש"כ שצריך לעשות המצוה בשמחה כמו אדם שלא אכל איזה ימים (אור החכמה, אות צ"ט).

ומענין לענין הבט נא וראה דברות קדשו של הגאון בעל **אבני נזר** זי"ע (אביר הרועים, אות קי"ג) בלשונו הטהור 'כל הדחקות והצרות שיש לישראל בכל העולם רח"ל, הוא הכל בשביל שלומדים הגמרא כאדם שרוצה לישן שלופעדיג, ואם היה העולם מצייני לו, ולמדו הגמרא עם חיות, היה הוא ערב בדבר שלא יחסר לשום ישראל פרנסה'.

אמונה פסח שני בחרתי רעז

השמחה, לקח איזה זמן עד שבעל האבידה בא ואמר שאבד סודר, והטמין הרה"ק משינאווא את הסודר תחת הבעקישע ושאל ממנו סימן על אבידתו, ואמר לו האיש שיש לו סימן שאצל האמריית (טרויס"ן) של הסודר היה שם קרע וזוגתו תפרה אותו ונשאר מזה סימן הניכר שם, ולקח הרה"ק משינאווא את הסודר ופשטו על גבי קרקע ובדקו עד שמצא את הסימן, וכאשר החליט שאמנם הוא בעל האבידה, לא נתן לו את הסודר תיכף ומיד רק אמר קודם "לשם יחדו וכו'" כראוי לפני קיום מצות עשה מדאורייתא קפ"ט.

וכן מספרים (שיח זקנים, ח"ד, עמ' קצ"ח) על הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע שפעם בחג השבועות כשניגש

בעל-עגלה, וכשחזר לביתו היה שש ושמן ע"ז שזכה לקיים המצוה דביומו תתן שכרו (דברים כד טו) בשלמו לבעל-עגלה שכר פעולתו! קפ"ח.

עוד מסופר (י"ג אורות, עמ' קכ"ח), אשר בעת חתונתו של הרה"ק רבי שמחה ישכר בער מציע שנוב זצ"ל שהיה בעיר בעלזא, בדרך הילוכם של החתן עם המחותנים - הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זצ"ל עם הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצ"ל - אל החופה, מצא הרה"ק משינאווא על הקרקע סודר של צוואר שנאבד לאחד מן החסידים, ומאחר שנודמנה מצות השבת אבידה לידו עמד באמצע הליכתו והכריז שמצא אבידה ומי שאבד יבוא לקחתו, והיות שהיה שם עולם גדול שהתאספו אל

אמונים אשר נאספו

קפ"ח. כך מובא בספר מאיר עיני ישראל (ח"ג, עמ' 251): "פ"א כשחזר מרן החפץ חיים זצ"ל מנסיעה כל שהוא ושילם להבעל עגלה את שכרו, נכנס לביתו, ניגש ודפק על השלחן והכריז בשמחה עצומה: ברוך השם, זכית לקיים מצות ביומו תתן שכרו!".

ובספר מרבה חיים (עמ' ק"צ) כתב: "שמעתי מעד ראיה... שמרן החפץ חיים זצ"ל פעם בערב שבת כשחזר מהמקוה ולעת זקנותו קשתה עליו ההליכה ונסע בעגלה וכשירד ושילם לבעל העגלה דמי הנסיעה נכנס לביתו ופרץ בריקוד סוער כשהוא מלא שמחה והודיה להשי"ת שזיכהו במצות ביומו תתן שכרו והיה דומה אז יותר מאשר עני מרוד שזכה לפתע בעושר גדול למאד שאין לתאר שמחתו וגילת נפשו והרבה יותר מזה היה נראה הח"ח בשעה זו".

ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"א ס' תתצ"ט) כתב: "והנהגה נפלאה שמעתי מהקדוש ה"חפץ חיים" זצ"ל, שלא שילם לבעל עגלה אלא בסוף, כשהגיע כבר למחוז חפצו, שאז נתחייב ומקיים בזה המצות עשה ביומו תתן שכרו, אבל בעודו נוסע לא נתחייב, ולא מקיים בתשלומין מצות עשה, ... וראויים הדברים לגאון וקדוש כמותו זצ"ל, שחיפש אך ורק מצוות בכל אורח חייו, מצא דקדוק גם בזה, ונראה שראוי לכוון כשמשלם לקיים בכך מצות הבורא יתברך שמו כי יומו תתן שכרו, וכן מקיים בזה רצונו ית"ש "בכל דרכיך דעה".

קפ"ט. וראה שם המשך הסיפור: והרה"ק מבעלזא עמד והתבונן במעשה מחותנו, ואמר להרה"ק משינאווא בדרך צחות: "מחותן, אם השי"ת יזמין לכם עוד הפעם מצות השבת אבידה, אז נגיע אל החופה מחר בבוקר..."

מוקדם, כי מצוה שאינה שכיחה - בשבילו זו היתה מצוה שאינה שכיחה, כי כמעט לא יצא מביתו - צריך להזדרז ולקיימה בהידור מצוה, ולכן נזדרז היום עד כי יבא רבי הגבאי ונוכל לקיים מיד מצות השבת אבידה... קצ'.

בן יש לנו ללמוד ממעשי צדיקי וקדושי עליון, לסגל לעצמינו את השמחה בכל מצוה ומצוה המזדמנת לנו, לקיימה ב'תיאבון', ובהשתוקקות, בהתלהבות ובחיות.

אין לזכור את העבירות בשעת קיום המצות

ויע"ב, כאשר בא האדם להתפלל וללמוד, ולקיים את המצוה, אזי יש לו לאזור כגבר חלציו, להתעורר במדת השמחה והחיות, ואף אם יבוא היצר הרע להסיר את לבו ולהפילו לעצבות, בהזכירו נשכחות מכל מיני עוונות ופחיתות עצמו, אזי עליו לומר אל היצ"ר, שכעת אינו רוצה לשמוע כלל וכלל מפחיתות עצמו, ושיבוא להזכיר לו את עוונותיו לאחר התפלה, אבל בשעת התפלה אינו רוצה לשמוע על פחיתות ורעת עצמו כלל.

הרה"ק אל הבימה לומר אקדמות, מצא באמצע הליכתו חגורה מונחת על הארץ, הגביה הרה"ק את החגורה וקיים בו השבת אבידה, ושמעו אז הרה"ק אומר: געלויבט דער אויבערשטער אז איך בין מקיים השבת אבידה.

ויע"ל הרה"ק רבי אהרן מבע"ל זצוק"ל מסופר (בקדושתו של אהרן, ח"א עמ' פו) כי פעם הבחין בסטעמ"פ (מיוחד לשלוח הדואר) המונחת על קרקע ביתו, התכופף בזריזות להרימה, וביקש לברר למי שייך הסטעמ"פ בהכריזו בשמחה על מצות 'השבת אבידה'. לא הניח את החותמת מידו עד שנודע לו כי הוא של אחד מהגבאים, והגבאי כבר פנה לביתו באותו יום, והיה צורך להמתין עד למחרת כדי לקיים המצוה.

מה גדלה שמחתו של הרה"ק זי"ע - כפי שמתארים מקורביו בערגה - כל אותו היום שהיה אצלו ממש בבחינת יום טוב על שנזדמנה לידו מצות עשה דאורייתא של 'השבת אבידה'. מצוה שהיא על פי רוב בעיני האנשים, בפרט ברבר פעוט, בבחינת 'מצוה קלה'...

לפנות בוקר כבר הודיע כי היום יש להזדרז ולהתפלל

קצ' ובענין השמחה על קיום מצותי ית', ידוע כי הרה"ק מרן בעל דברי חיים מצאנז זצ"ל, הסב אחר הסדר על מטתו הניח ידו על בטנו ואמר: 'שישו מעי שישו! כמה שמות יש בכזית מצה וכמה שמות יש במרור ובאפיקומן, ובכרפס ובכורך, וכמה שמות יש בארבע כוסות ובסעודת החג, וכולם כאחד ירדו לתוך מעי, שישו מעי שישו, כמה 'שמות' יש בכך כעת! ועיניו זלגו דמעות מרוב שמחה (מקור חיים).

זי"ע כי אור המצוה, ההשפעה של המצוה תלוי בהחיות והשמחה בעת קיום המצוה, וע"י הקבלה טובה הלזו, נזכה בכל שפע הקודש המושפע כהיום הזה.

ויעזור הקב"ה שכ"א יזכה לפעול כל טוב, וכל תפלותינו ותפלות כלל ישראל יכנסו בתרעין פתוחין, ויזכו להתקרב אל השי"ת למחמא למטרוניתא, אמן.

עשה טוב או סור מרע המזדמן לאדם שיקיימם בשמחה, וכגון אם בא לפניו השמירה בלאו דלא תתורו (במדבר טו לט), תחת לחשוב כמה הוא מוסר את רצונותיו וכמה קשה עליו הדבר, יחשוב וישמח ע"ז שזוכה לקיים לאו זה, ולקיים מצות ונשמרת מכל דבר רע (דברים כג י). וכן כל עשה טוב יעשה עם חיות, עם פרישקיי"ט ועם שמחה, ולא להסתכל על חטאיו ועוונותיו, ועי"ז יזכו למה שכתוב מהאר"י הקדוש

